

Nem óhajtom felsorolni a kisebb sajtóhibákat, csak néhányat kell kiigazítanom, nehogy ezek ebből a könyvből (amelyet remélhetőleg évtizedekig Magyarországon kézikönyvként fognak használni) más forrásokba átkerüljenek:

(13) az észti nyelvtörvényt nem 1989 márciusában fogadták el, hanem 1989. január 18-án.

(198) 1715-ben nem jelenhetett meg a Biblia új, módosított észti nyelvű fordítása, csak az Újtestamentum, mert a Biblia teljes szövege észtil csak 1739-ben jelent meg.

(200) J[aan] Jögever nem volt az észti nyelv első lektora (a tartui egyetemen). Jögevert 1909-ben választottak lektornak és 1919-ben az észti nyelv első professzora lett, de az észti lektorátust már 1803 október 1-jén létrehozták. Jögever előtt F. D. Lenz, A. von Roth, L. W. Moritz, J. S. F. Boubrig, D. H. Jürgenson, Fr. R. Faehlmann, C. F. Mickwitz, M. Veske és K. A. Hermann tevékenykedtek ezen a poszton, úgyhogy Jögever sorrendben a tizedik lektor volt.

Summa summarum: Pusztay János e könyvvel az észti nyelvnek igazi *Monumentum Linguae Estonicae* állított fel. Ezért hálás köszönet illeti, és a további munkálatokhoz minden jót kívánok a Mesternek.

Tõnu Seilenthal

Varga Judit: Gyere velem! (Unkarin kielen jatko-oppikirja)
Turkui Egyetem, 1995. 211 l.

1995 novemberében jelent meg Varga Judit *Gyere velem!* című magyar nyelvű könyve a Turkui Egyetem Finn és Általános Nyelvészeti Tanszékének kiadványsorozatában (Turun yliopiston suomala-sen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 50). A nyelvű könyv finn anyanyelvűek – főleg egyetemisták – számára készült, és tartalmát tekintve Csúcs Sándor *Unkarin alkeet* című nyelvű könyvének (1976) folytatása.

A 211 oldalas mű hagyományos felépítésű. Tíz olvasmányt tartalmaz. Ezeket hozzájuk kapcsolódó kérdések követik, majd párbeszéd, új nyelvtani anyag és gyakorlatok. A könyv végén nyelvtani táblázatokat és magyar–finn, valamint finn–magyar szöveget találunk.

A nyelvkönyv tartalomjegyzéke az olvasmányok témáin kívül feltünteti azt is, milyen nyelvtani anyaggal foglalkozik az adott lecke, s ezzel megkönnyíti a tanár és a diák számára a könyvben való eligazodást.

Az átlagosan 14–15 oldalas, tehát igen hosszú leckék olvasmányai a következő témaköröket ölelik fel: család, lakás, betegség, szünidő, tanulás, utazás, levélírás, út Magyarországra, a magyar konyha, Magyarország földrajza. A legtöbb országismereti adalék az utolsó leckében fordul elő, de itt-ott más olvasmányokban, párbeszédekben is találhatunk ilyeneket. Az olvasmányok szövege általában irodalmi nyelvi, de beszélt nyelvi kifejezéseket is találunk bennük – főleg a párbeszédekben. Ilyenek pl.: *fölszaladni vkihez, bekapni vmit, kapásból, aranyos ember, lógni vhonnan* stb. A szerző törekedett arra, hogy a diákélettel kapcsolatos szavak, kifejezések is kerüljenek a szövegekbe (*diákszálló, diákigazolvány* stb.)

A szövegek igen sok, az adott témakörbe tartozó szót tartalmaznak, így sokat segíthetnek pl. egy középfokú nyelvvizsgára való felkészülésben is. Az új szavakat a leckék végén előfordulási rendjükben két-három oldalas szószedetben is megtaláljuk. Ezeket elég lett volna a leckék sorszámát megjelölve a könyv végén lévő szószedetben feltüntetni. A kezdő nyelvkönyvben is előforduló szavakat kihagyva csökkenthető lett volna a 100–120 szavas szószedetek terjedelme. Nem teljesen következetes a már ismert szavaknak a szószedetben való említése, ill. abból való kihagyása.

Az új nyelvtani anyagot tárgyaló részek bizonyos képzők, eddig nem tanult ragok, szórendi kérdések stb. mellett helyenként egy-egy nagyobb kérdéskörrel is (pl. felszólító módú alakok használati problémái, vagy az általános alany kifejezése a magyarban) foglalkoznak. Igen alapos például az időkifejezésekkel foglalkozó rész. Ezeket nagyon értékesnek találom, mivel nagyban segítik a tanár munkáját is. Az új nyelvtani anyag főképpen a felszólító mód összetett mondatokban való használatára, a gerundiumra, participiumokra, az ígekötékek használati szabályaira, szórendi kérdésekre és egyes fontosabb képzők tárgyalására koncentrált. Általában a Csúcs-féle kezdő nyelvkönyvben nem tárgyalt nyelvtannal foglalkozik, néhány rövid összefoglaló, ismétlő résztől eltekintve.

A nyelvtani magyarázatok finn nyelvűek, így a tanuló otthon kényelmesen átismételheti az anyagot. Ugyanakkor a tanár segítségével, otthoni nyelvtanulás a könyvnek nem célja, hiszen a szerző

nem adja meg a feladatok és a fordítási szövegek lehetséges megoldásait. A könyv jellegét tekintve a csoportos nyelvoktatást szolgálja.

A szövegeket a hozzájuk kapcsolódó kérdések után gyakorlatok követik (leckénként 6–8). A gyakorlatok megoldásához a szerző magyar nyelven ad utasítást. Az utasításokban található bizonyos szavak, nyelvészeti terminusok fordítását a tankönyv végi szószedetek előtt „A gyakorlatok és feladatok utasításai”, valamint „A feladatokban és a gyakorlatokban használt szavak” című lapokon találhatjuk meg. Ezekkel együtt a könyvben tehát négy különböző szógyűjteményt találunk. Ezeket jobb lett volna összevonni.

A feladatok nagy része az új nyelvtani anyagot gyakoroltatja. Jelentéstanal, stilisztikával kapcsolatos feladatokat is tartalmaz a könyv. A gyakorlatok megoldási technikája igen változatos: mondatok hiányzó elemekkel való kiegészítése, szócsoportok vizsgálata megadott szempont szerint, szinonimakeresés, kérdések-feleletek, fordítások (magyarról finnre és finnről magyarra), fogalmazások stb. Érdekesek a rejtvény-típusú gyakorlatok. Ilyen például az a gyakorlatfajta, amelyben a feltett kérdésekre adott válaszok kezdőbetűiből egy új szót kapunk. Az ismert magyar versek (Ady: Sem utódja, sem boldog őse, Nagy László: Adjon az Isten, József Attila: Altató, Weöres Sándor: Ellentétek) nyelvtani szempontú elemzésével, pl. a felszólító módú alakok vagy a melléknévi igenevek kikeresésével foglalkozó feladatok alapötlete nagyon jó, de a szöveg, illetve az elemzési szempontok kiválasztása nem minden esetben szerencsés. (Van olyan szempont, amelyre csak két-három példát találunk.)

A tankönyvben csak néhány fekete-fehér képet és két térképet fedezhetünk fel. Több illusztráció, képek, rajzok áttekinthetőbbé, hangulatosabbá tehetnék a művet. Az új szavak, kifejezések megtanulását is meggyorsítanák a megfelelő helyekre tett szemantizáló illusztrációk. Például a „Kati családja” című olvasmányhoz készített családfához lehetett volna kisunokát, nagymamát, nagypapát ábrázoló fotót vagy grafikát mellékelni.

A szószedetek előtt hat lapnyi összefoglaló nyelvtani táblázatot találhatunk a felszólító módról, a birtokos személyragozásról és a névszóragozásról. Ezekhez a szerző nem fűz magyarázatokat.

A könyv végén lévő szószedetek érdeme, hogy feltünteti az egyes szavakhoz kapcsolódó gyakoribb kifejezéseket, illetve a magyar igéknek a könyvben előforduló vonzatait is. A szószedetekben kb. 1000–1200 magyar szó van. A főneveknél a többes nominativust,

egy-egy szám accusativust és egyes szám 3. személyű birtokos személyragos alakot, az igéknél pedig egy jelen és egy múlt idejű, ill. egy felszólító módú alakot ad meg a szerző.

Az új, haladó szintű magyar nyelvkönyv szókincsét és nyelvtani anyagát tekintve véleményem szerint alapos mű. A nyelvtanítás mellett a magyar kultúráról, földrajzról is igyekszik ismereteket nyújtani. Az egyetemi hallgatókon kívül a más keretek között magyarul tanulók is haszonnal forgathatják.

Vecsernyés Ildikó

A Debreceni Nyári Egyetem Hungarolingua-programja¹

1. A Debreceni Nyári Egyetem, mely több mint 65 esztendeje tanítja külföldieknek a kezdőtől a felső szintig a magyar nyelvet, és melynek kurzusain évenként 30–35 országból hozzátéve félezer hallgató vesz részt, 1991 óta Hungarolingua (= HL) címmel jelenteti meg nagyszabású tankönyvsorozatát. E sorozatnak komplex magyar nyelvismereti tananyaga azóta a debreceni egyetem intenzív, négyhetes nyári és – 1992-től kezdve emellett – kéthetes téli magyar nyelvtanfolyamain kivívta a magyartanárok és a külföldről érkezett diákok elismerését, és rövid idő alatt a magyar mint idegen nyelv oktatásának egyik legfontosabb segédeszközévé vált.

A kezdők számára 1991-ben készített HL 1 és a középhaladók részére 1993-ban összeállított HL 2 rövidítésű tankönyvsomagok mindmáig nem találtak a modern szemléletű, gazdag tartalmú anyagukat megillető visszhangra. Dolgozatom ebből következően sorra veszi a két, tíz–tíz egységből álló tankönyvsomag alkotó elemeit, és ezek bemutatása révén kívánja ezt a sokrétű és igényes kivitelű sorozatot népszerűsíteni a hazai szakemberek: más személyek és al-

¹ Ugyanerről a témáról vö. Zaicz Gábor: A Hungarolingua-program szerepe a magyar mint idegen nyelv oktatásában. In: IV. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia: Többszervezés az oktatásban és a kutatásban. I. kötet. Budapest 1994 [1995] (Folia Practico-Linguistica XXIV. évf.). Budapesti Műszaki Egyetem Természet- és Társadalomtudományi Kar Nyelvi Intézet. 319–324.